

บทที่ 4

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ออกสำรวจภาคสนามเพื่อกำหนดจุดเก็บตัวอย่างในบริเวณที่ทำการศึกษ โดยพื้นที่ที่ทำการศึกษาและเก็บตัวอย่างประกอบด้วย 5 บริเวณ คือ 1) บริเวณอำเภอร่อง ตั้งแต่ตำบลเพ จังหวัดระยองถึงช่องแสมสาร ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น 8 สถานี 2) บริเวณแม่น้ำระยอง มี 4 สถานี ตั้งแต่ปากแม่น้ำระยองเข้าไปถึงบริเวณวัดเนินพระ ตำบลเนินพระ 3) บริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มี 2 สถานี 4) บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย มี 1 สถานีซึ่งใช้เป็นแหล่งน้ำดิบของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 5) บริเวณคลองต่างๆ มี 3 สถานี ได้แก่ สถานีหาดตากวน, สถานีปากคลองเพ, สถานีคลองเข็มพุด รวมสถานีที่ทำการวิจัยทั้งสิ้น 18 สถานี

4.1) สถานีเก็บตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ได้แสดงสถานีเก็บตัวอย่างน้ำทั้ง 18 สถานี รวมถึงตัวอย่างที่เก็บและรหัสของแต่ละสถานี เพื่อความสะดวกในการเรียบเรียงผลข้อมูล และรูปแสดงสถานีที่ตั้งของแต่ละสถานีเก็บตัวอย่างได้แสดงไว้ในรูปที่ 4.1 และ 4.4

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานีเก็บตัวอย่าง, ตัวอย่างที่เก็บ และรหัสของแต่ละสถานี

สถานี	จุดสังเกต	ตัวอย่างที่เก็บ	รหัส
1	บ้านกันอ่าว	น้ำทะเล	ดินตะกอน R1
2	หาดแม่รำพึง	น้ำทะเล	ดินตะกอน R2
3	บริษัท ปิโตรเคมีคอล	น้ำทะเล	ดินตะกอน R3
4	ปากแม่น้ำ ระยอง	น้ำทะเล	ดินตะกอน R4
5	หาดทรายทอง(บ้านตากวน)	น้ำทะเล	ดินตะกอน R5
6	หนองแฟบ	น้ำทะเล	ดินตะกอน R6

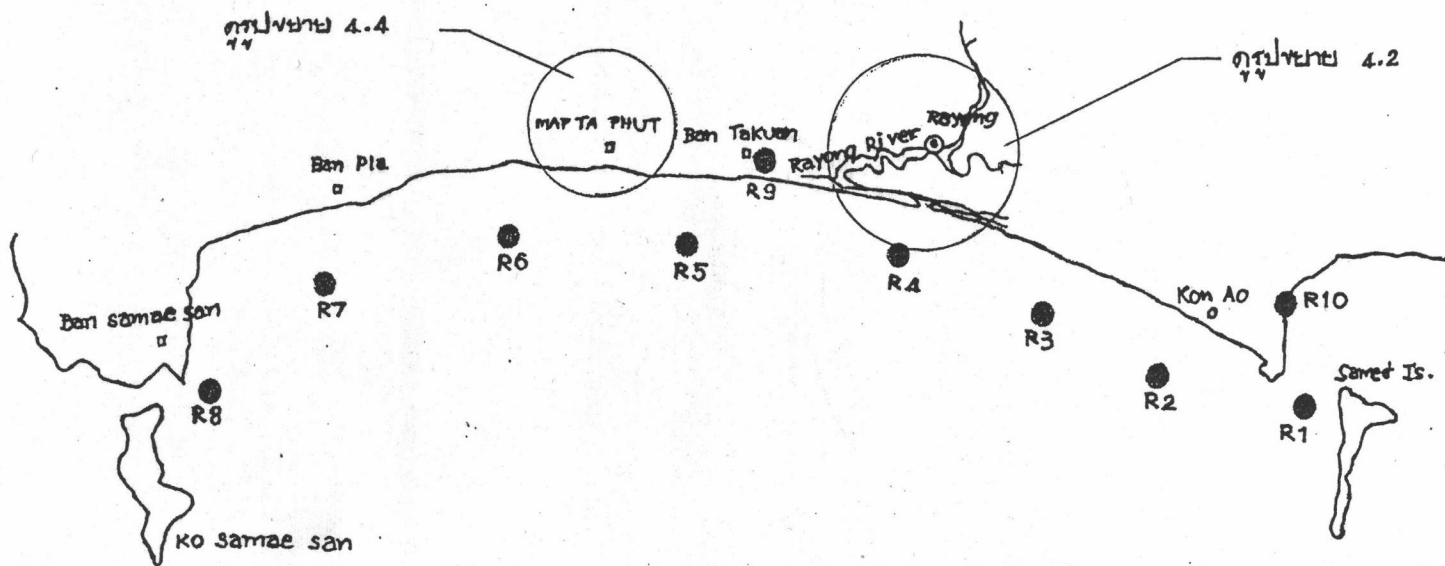
ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานี	จุดสังเกต	ตัวอย่างที่เก็บ	รหัส
7	บ้านปลา	น้ำทะเล	ดินตะกอน R7
8	ช่องแสมสาร (อยู่ในเขต อ.สัตหีบ)	น้ำทะเล	ดินตะกอน R8
9	หาดตากวน, คลองเข็มพุด	น้ำกร่อย	ดินตะกอน R9
10	ปากคลองเพ	น้ำกร่อย	ดินตะกอน R10
11	อ่างเก็บน้ำดอกกราย	น้ำ	ดินตะกอน R11
12	บริเวณที่ drainage (ออกจาก นิคมฯ)	น้ำทิ้ง	ดินตะกอน R12
13	คลองซากหมาก (ก่อนเข้า นิคมฯ)	น้ำคลอง	ดินตะกอน R13
14	ท่าเรือ ปากแม่น้ำระยอง	น้ำกร่อย	ดินตะกอน M1
15	ปากน้ำใต้แม่น้ำระยอง	น้ำ	ดินตะกอน M2
16	วัดพระเจดีย์ แม่น้ำระยอง	น้ำ	ดินตะกอน M3
17	วัดเนินพระ แม่น้ำระยอง	น้ำ	ดินตะกอน M4

4.2) วิธีการเก็บตัวอย่าง

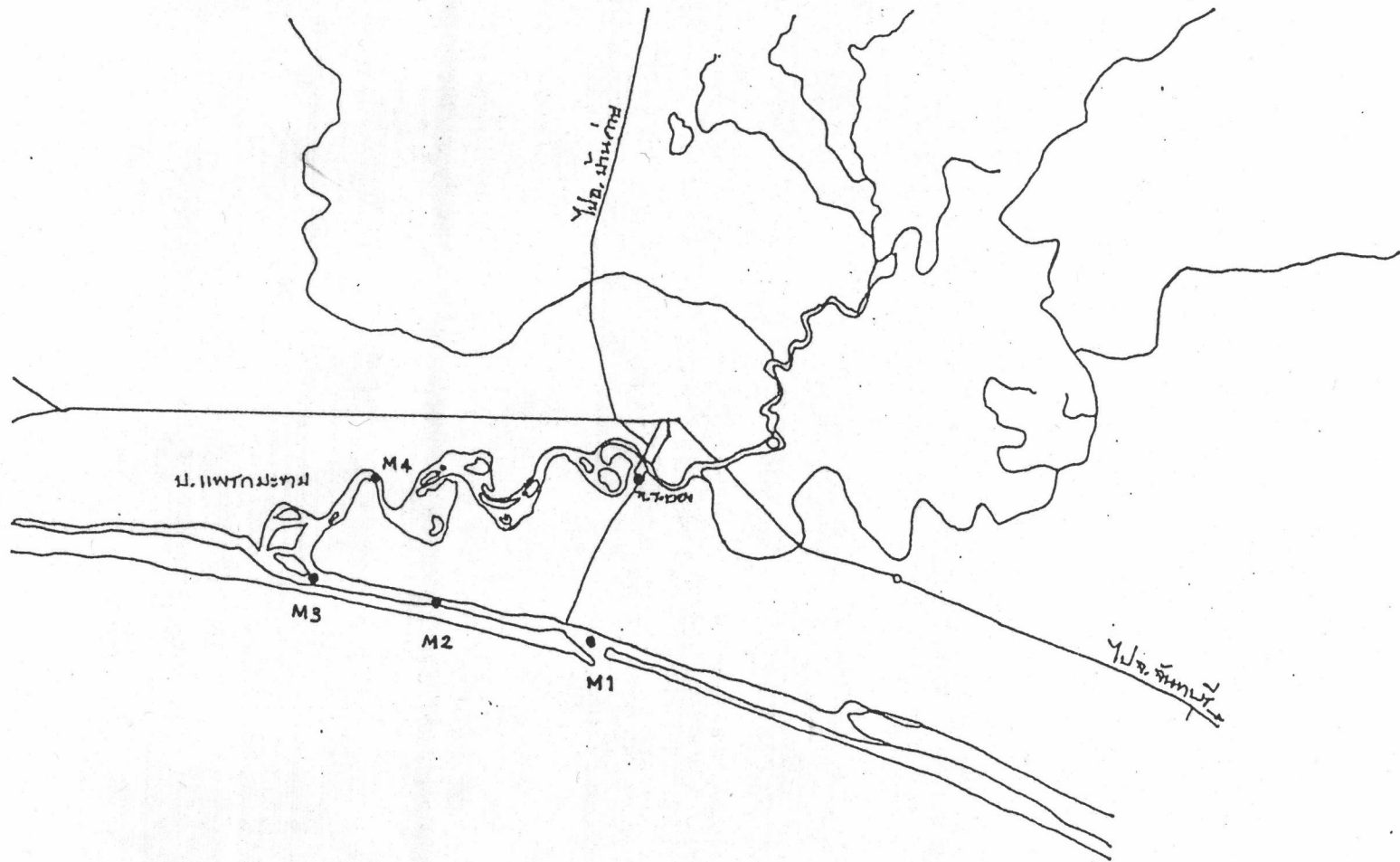
ได้ทำการเก็บน้ำตัวอย่างและดินตะกอน ทุกๆ 3 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 32 ถึงเดือนกรกฎาคม 33 จำนวนทั้งสิ้น 6 ครั้ง โดยทำการเก็บตัวอย่างในน้ำทะเลและดินตะกอนบริเวณอ่าวระยองตั้งแต่บ้านเพถึงช่องแสมสาร ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยเก็บห่างจากฝั่งประมาณ 2 กิโลเมตร และแต่ละจุดที่เก็บห่างกันประมาณ 7 กิโลเมตร (ยกเว้นในเดือนสิงหาคม 32 และเดือนกรกฎาคม 33 ได้เก็บตัวอย่างน้ำที่บริเวณชายฝั่งสำหรับตัวอย่างดินไม่ได้เก็บ)

แม่น้ำระยองทำการสำรวจเป็น 4 จุดตั้งแต่ปากแม่น้ำระยองเข้าไปถึงบริเวณวัดเนินพระ แต่ส่วนใหญ่ น้ำในแม่น้ำระยองจะตื้นเขินมาก ระดับน้ำเฉลี่ยอยู่ในช่วงประมาณ

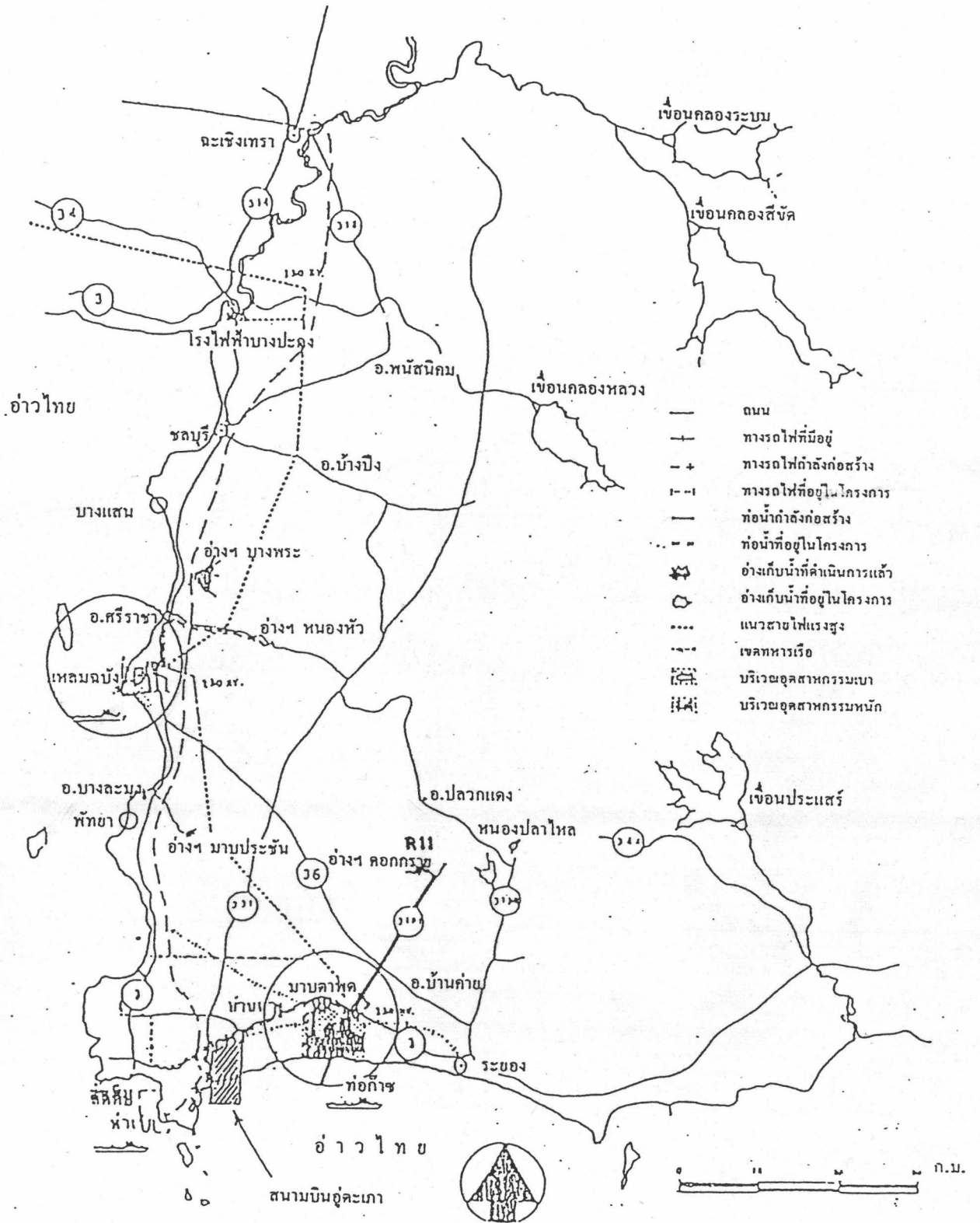

Scale 1:240,000

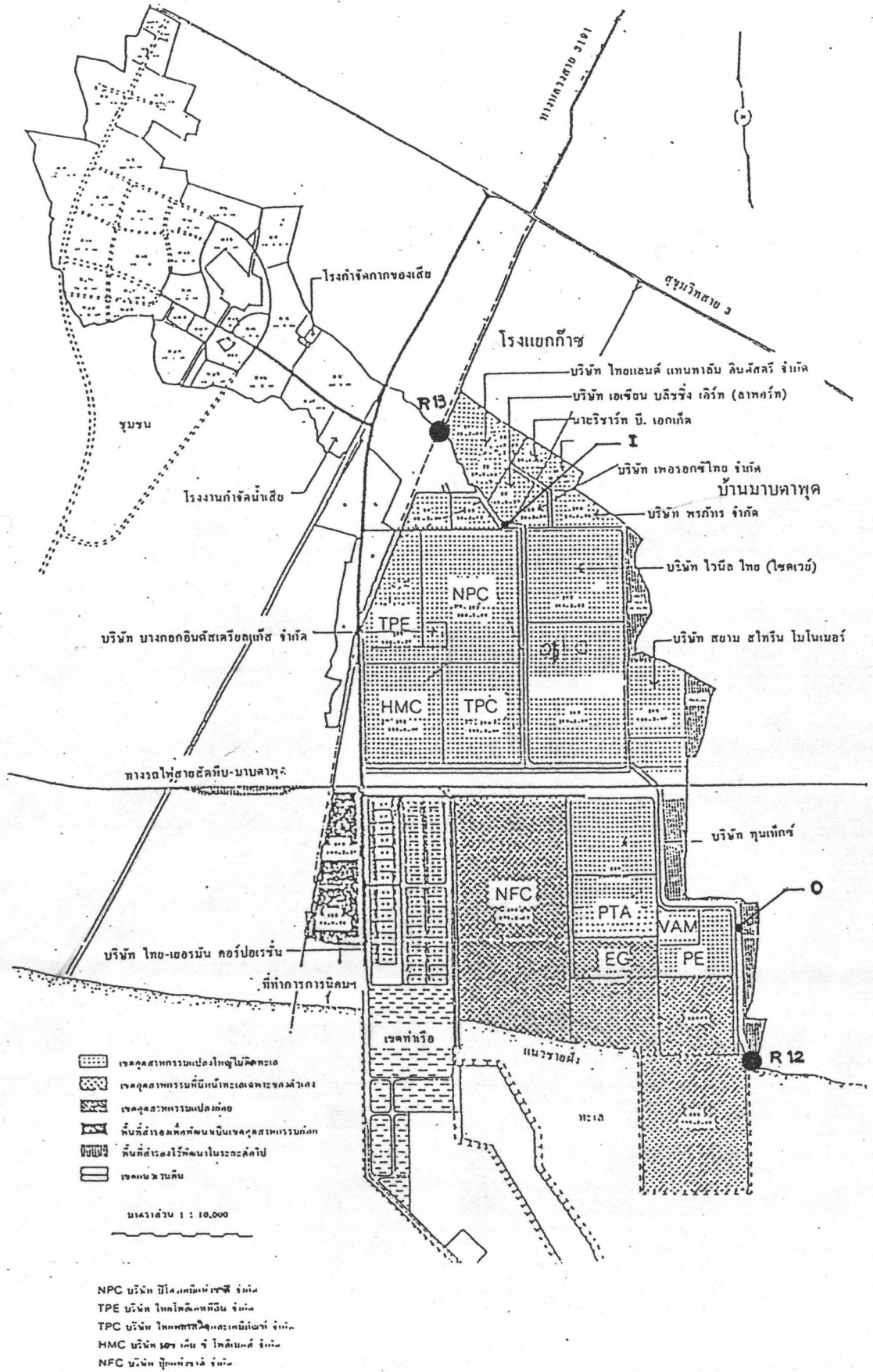
รูปที่ 4.1 แสดงสถานที่เก็บตัวอย่างบริเวณอ่าวระยอง

รูปที่ 4.2 แสดงสถานีเก็บตัวอย่างบริเวณแม่น้ำท่าจีน

รูปที่ 4.3 แสดงสถานีเก็บตัวอย่างบริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราช

รูปที่ 4.4 แสดงสถานที่เก็บตัวอย่างบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

0.5-2.0 เมตร น้ำในบริเวณปากแม่น้ำระยองจะเป็นน้ำกร่อยเนื่องจากมีน้ำทะเลหนุนเข้ามา การเก็บตัวอย่างบริเวณนี้ต้องใช้เรือขนาดเล็กเข้าไปเก็บตัวอย่างเพราะสะดวกต่อการทำงานมากกว่า สำหรับตัวอย่างน้ำและดินตะกอนบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เก็บบริเวณ คลองซากหมาก (น้ำก่อนเข้าการนิคม ฯ) และคลองระบายน้ำออกจากการนิคม ฯ (โดยเก็บตัวอย่างในเดือนมีนาคม 33 และเดือนกรกฎาคม 33) นอกจากนี้ได้ทำการวัดอัตราการไหลของน้ำในคลองระบายน้ำก่อนเข้าและออกจากการนิคม ฯ (ในเดือนกรกฎาคม 2533)

สำหรับอ่างเก็บน้ำคอกกราย เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่สำคัญที่ใช้เป็นน้ำดิบให้กับโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งดำเนินการโดยกองประปา การนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จึงได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำและดินตะกอน

4.2.1) วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำ ตัวอย่างน้ำเก็บในระดับความลึกที่ผิวน้ำประมาณ 0-1 เมตร โดยแบ่งน้ำตัวอย่างเป็น 2 ขวด ขวดแรกใช้วิเคราะห์ปรอทอินทรีย์ ส่วนขวดที่ 2 ใช้วิเคราะห์ปรอท, ตะกั่วและแคดเมียมรวม สำหรับตัวอย่างที่ต้องเตรียมวิเคราะห์ปรอทอินทรีย์ต้องนำไปแช่ในตู้แช่เย็นเพื่อรักษาอุณหภูมิ ส่วนตัวอย่างที่เตรียมวิเคราะห์ปรอท, ตะกั่วและแคดเมียมรวม ต้อง preserve ด้วยการเติมกรดไนตริกเข้มข้น ก่อนส่งไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการต่อไป

4.2.2) วิธีการเก็บตัวอย่างดินตะกอน โดยเก็บตัวอย่างดินตะกอนด้วยเครื่องเก็บตัวอย่างซึ่งเก็บบริเวณผิวดิน ตัวอย่างดินตะกอนที่เก็บได้นั้นได้นำไปใส่ในถุงพลาสติกเพื่อส่งเข้าห้องปฏิบัติการต่อไป

4.3) วิธีการวิเคราะห์ตัวอย่าง

4.3.1) วิเคราะห์คุณภาพน้ำในภาคสนาม ได้แก่ pH , Temp , DO , Alkalinity

4.3.2) วิเคราะห์ตัวอย่างน้ำและตัวอย่างดินตะกอนในห้องปฏิบัติการ
ตัวอย่างน้ำและตัวอย่างดินตะกอนนั้นแบ่งออกเป็นตัวอย่างละ 2 ขวด และนำไปเตรียมตัวอย่างก่อนการวิเคราะห์ด้วยเครื่อง AA และ GC หลังจากวิเคราะห์ด้วยเครื่อง AA และ GC แล้ว นำค่าที่ได้ทั้ง 2 ขวดมาเฉลี่ย เพื่อป้องกันการผิดพลาดในการวิเคราะห์ การเตรียมตัวอย่างนั้นได้แสดงไว้ในรูปที่ 4.5 ถึงรูปที่ 4.11 (สำหรับขั้นตอนวิธีการเตรียมตัวอย่างโดยละเอียดได้แสดงในภาคผนวก A1) หลังจากเตรียมตัวอย่างด้วย

ขั้นตอนต่างๆที่รูปได้แสดงไว้แล้ว จึงนำตัวอย่างไปวิเคราะห์ต่อไปนี้

4.3.2.1) วิเคราะห์สารปรอทรวม สารตะกั่วรวม และแคดเมียมรวม และส่วนที่ละลายน้ำได้โดยใช้ Atomic Absorption Spectrophotometer

4.3.2.2) วิเคราะห์ปริมาณและชนิดหรือรูปแบบของสารปรอทในรูปของสารอินทรีย์โดยใช้ Gas Chromatographic Analyzer โดยมี Electron Capture Detector เป็นตัววัด

(1) Operating Parameter ของเครื่อง Flamless AAS ที่ใช้ในการวิเคราะห์ปริมาณปรอทรวมและปรอทละลาย

Manufacturer : PERKIN-ELMER

Model : 4000

Condition : - Wave Length : 253.6 nm
 - Slit Width : 0.7 nm
 - Light Source : Hollow Cathode Lamp
 - Carrier Gas : N₂
 - Detection Limit : 0.58 ng (for 10 ml of calibration volume)
 - Sensitivity : 1.22 ng Hg/0.1% Absorbance (0.1% for 10 ml calibration volume)

(2) Operating Parameter ของเครื่อง Flame AAS ที่ใช้ในการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วรวมและตะกั่วละลาย

Manufacturer : PERKIN-ELMER

Model : 4000

Condition : - Wave length : 283.3 nm
 - Slit Setting : 0.7 nm
 - Light source : Hollow Cathode Lamp
 - Flame Type : Air-acetyline flame

- Sensitivity : 0.5 $\mu\text{g/ml}$ Pb for 1% absorption

(3) Operating Parameter ของเครื่อง Flame AAS ที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ปริมาณแคดเมียมรวมและแคดเมียมละลาย

Manufacturer : PERKIN-ELMER

Model : 4000

Condition : - Wave length : 228.8 nm
- Slit Setting : 0.7 nm
- Light Source : Hollow Cathode Lamp
- Flame Type : Air-acetylene flame
- Sensitivity : 0.025 $\mu\text{g/ml}$ Cd for 1% absorption

(4) Operating Parameter ของเครื่อง GAS Chromatography
(G.C) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ปรอทอินทรีย์

Manufacturer : PERKIN-ELMER

Model : 8500

Condition : - Carrier gas : N_2
- Flow controller : 50 ml/min
- Injection temperature : 210 c
- Column temperature : 145 c
- Auxillary temperature : 210 c
- Colume : glass column ϕ 5 mm
-Solid support : Chromosorb-w acid-wash
: 80-100 mesh
-Liquid phase : 5% DMCS
- Current : 0.5 mA
- Detector : Electron Capture
Detector (ECD)

4.4) อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

(1) อุปกรณ์ที่ใช้ในภาคสนาม

- อุปกรณ์ที่ใช้เก็บตัวอย่างน้ำ
- อุปกรณ์ที่ใช้เก็บตัวอย่างดิน
- ขวดเก็บตัวอย่างน้ำ
- ถังพลาสติกเก็บตัวอย่างดิน
- DO meter
- pH meter
- Thermometer

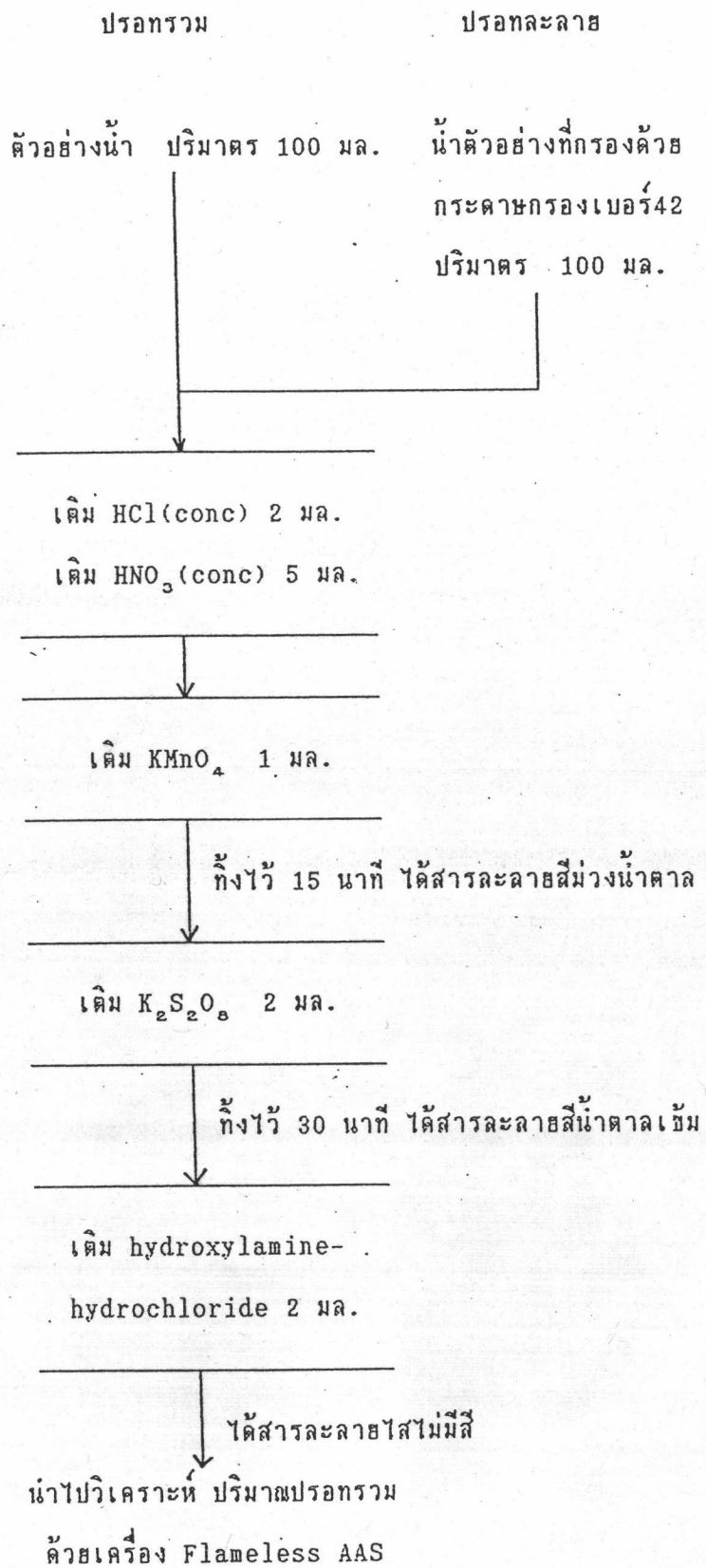
(2) อุปกรณ์ในการวิเคราะห์ปริมาณปรอท, ตะกั่วและแคดเมียมในตัวอย่างน้ำ และตัวอย่างดิน

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการกรองตัวอย่างน้ำ และกระดาษกรอง
- Atomic Absorption Spectrophotometer

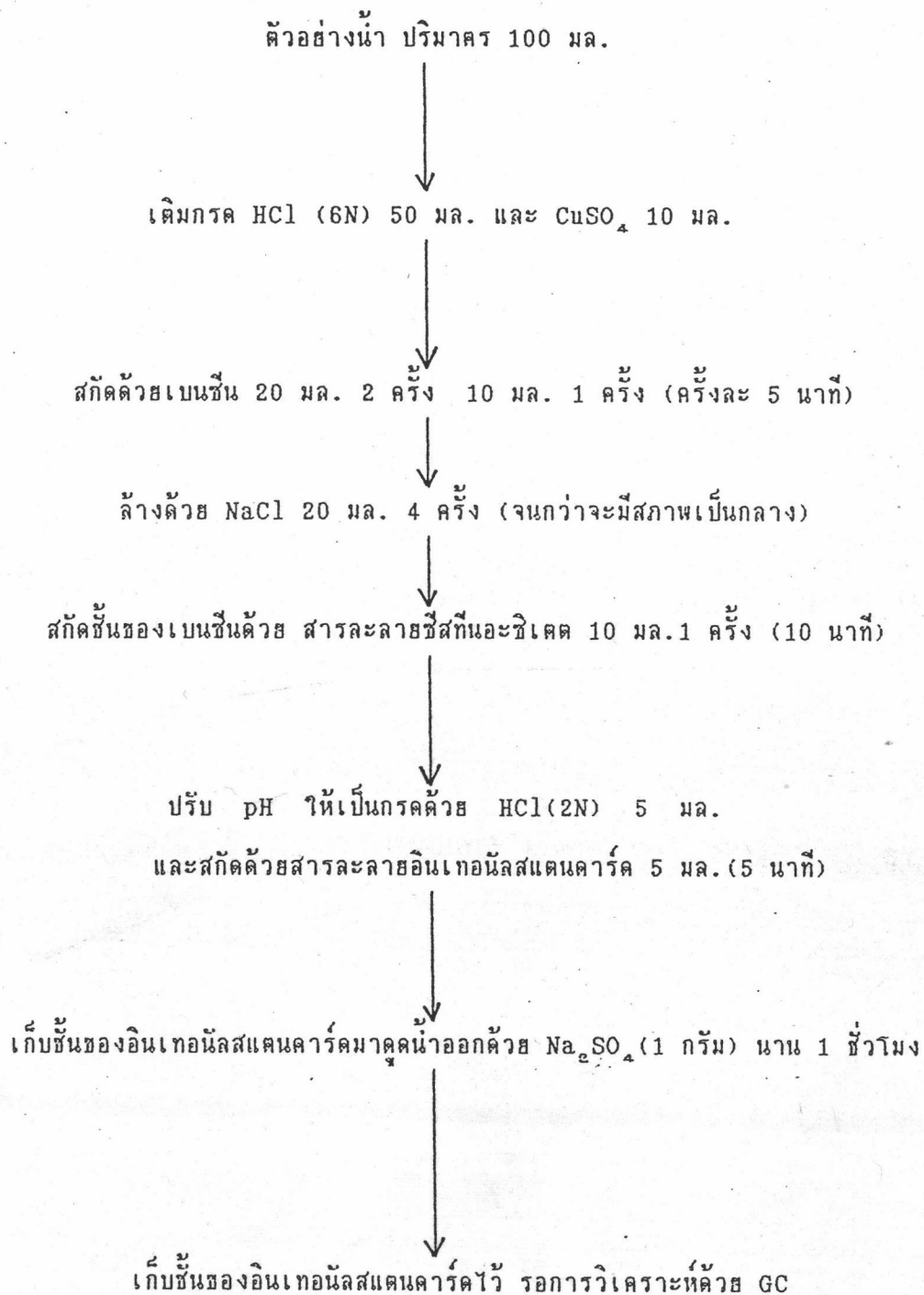
(3) อุปกรณ์ในการวิเคราะห์ปริมาณปรอทอินทรีย์ในตัวอย่างน้ำ และตัวอย่างดิน

- กรวยแยกสาร
- Glass column
- Electron Capture Detector
- Gas Chromatographic Analyzer and GC Processor

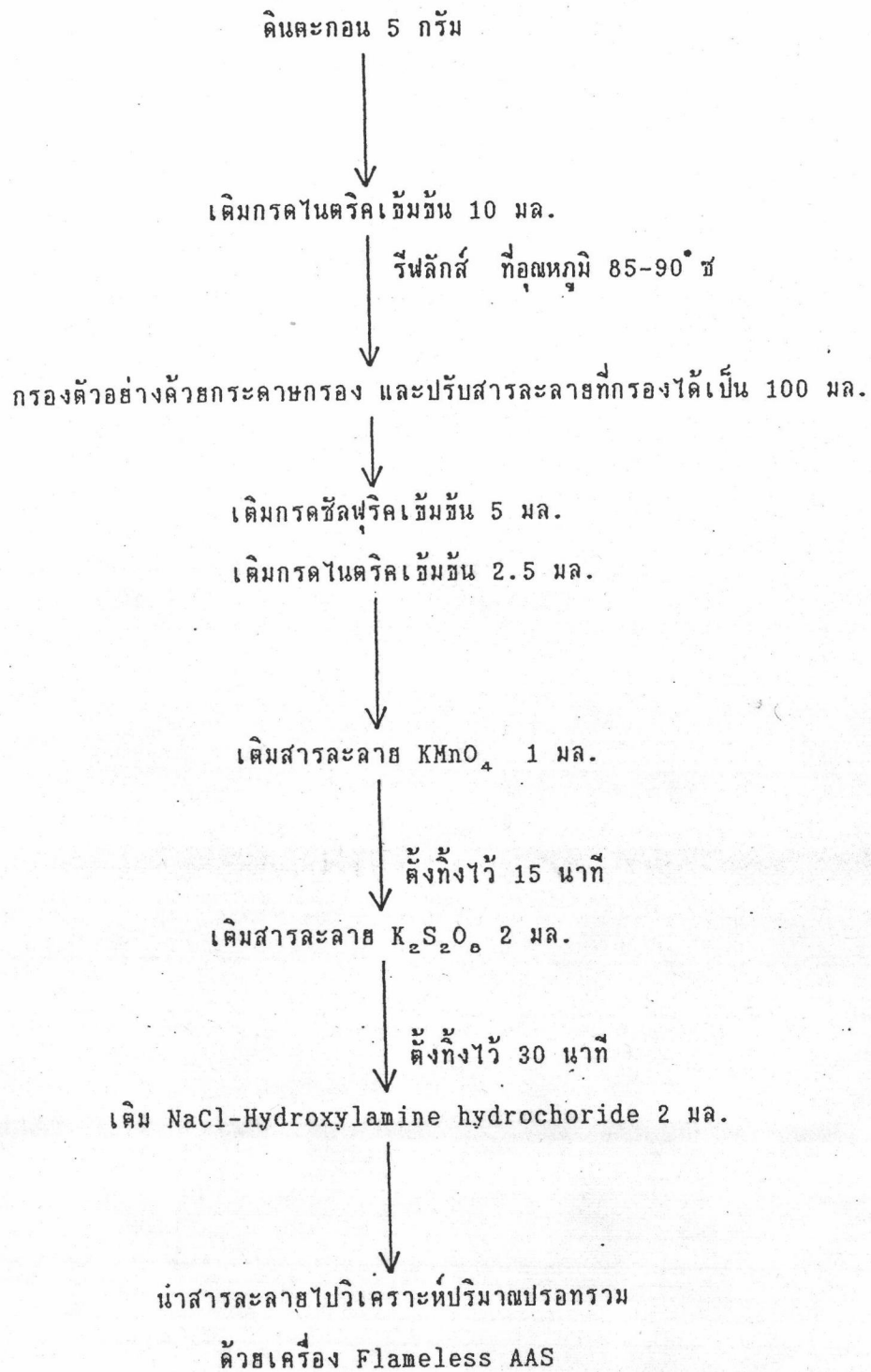
ทั้งนี้ได้ทำการทดลองที่ห้องปฏิบัติการของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม ซึ่งมีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการวิจัยครั้งนี้

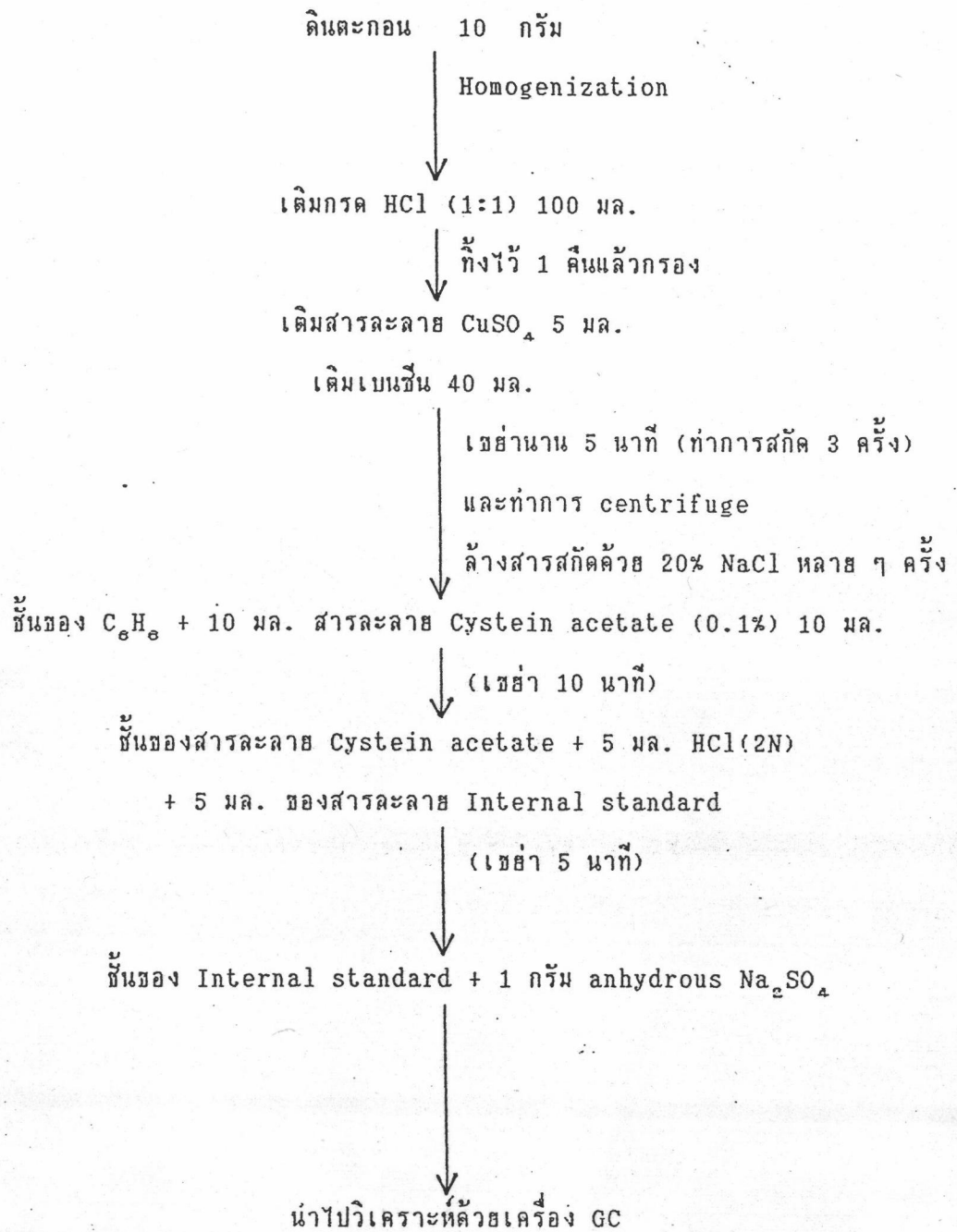
รูปที่ 4.5 แสดงการเตรียมและการวิเคราะห์ปริมาณปรอทในตัวอย่างน้ำ

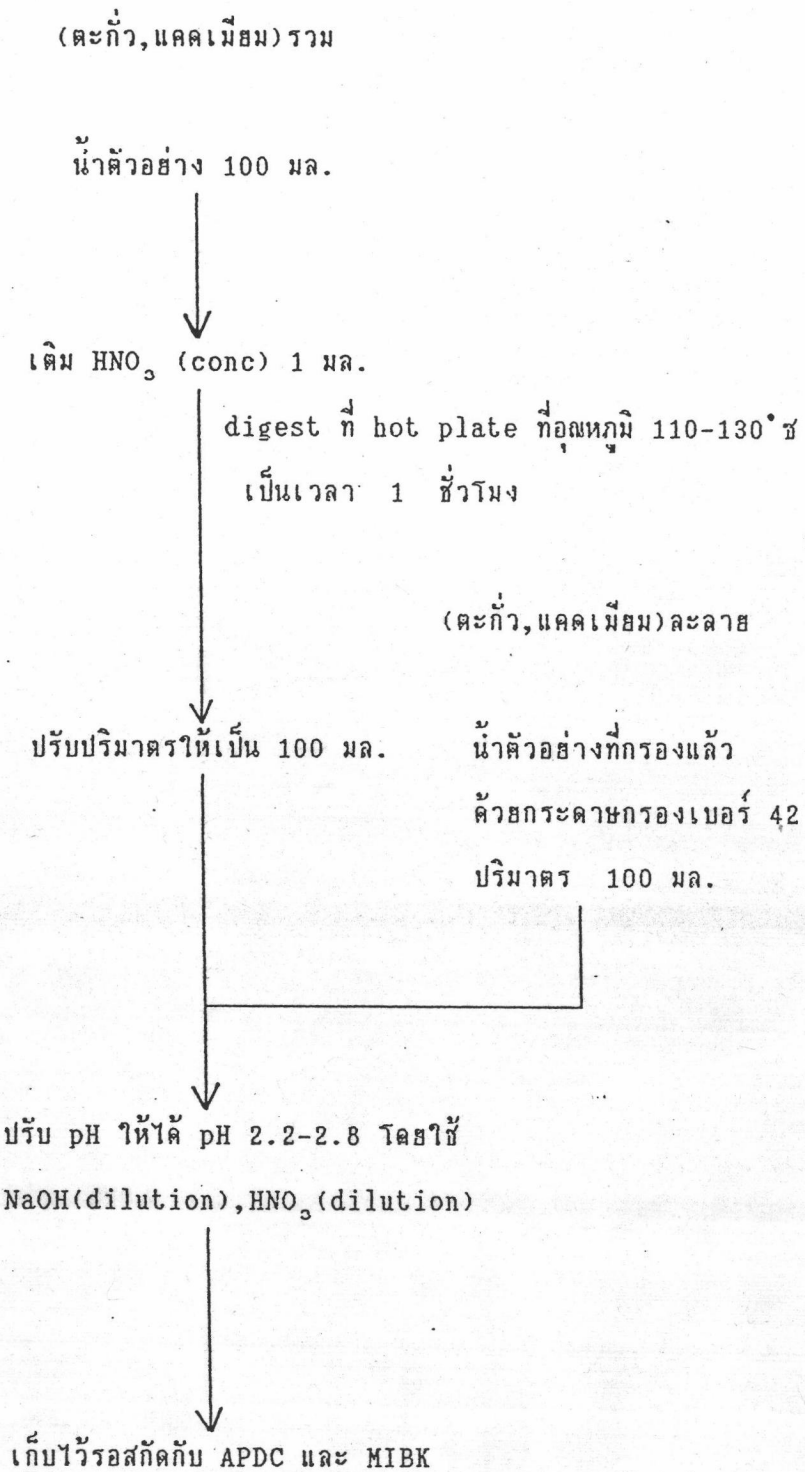
รูปที่ 4.6 แสดงการเตรียมและการวิเคราะห์สารปรอทอินทรีย์ในตัวอย่างน้ำ

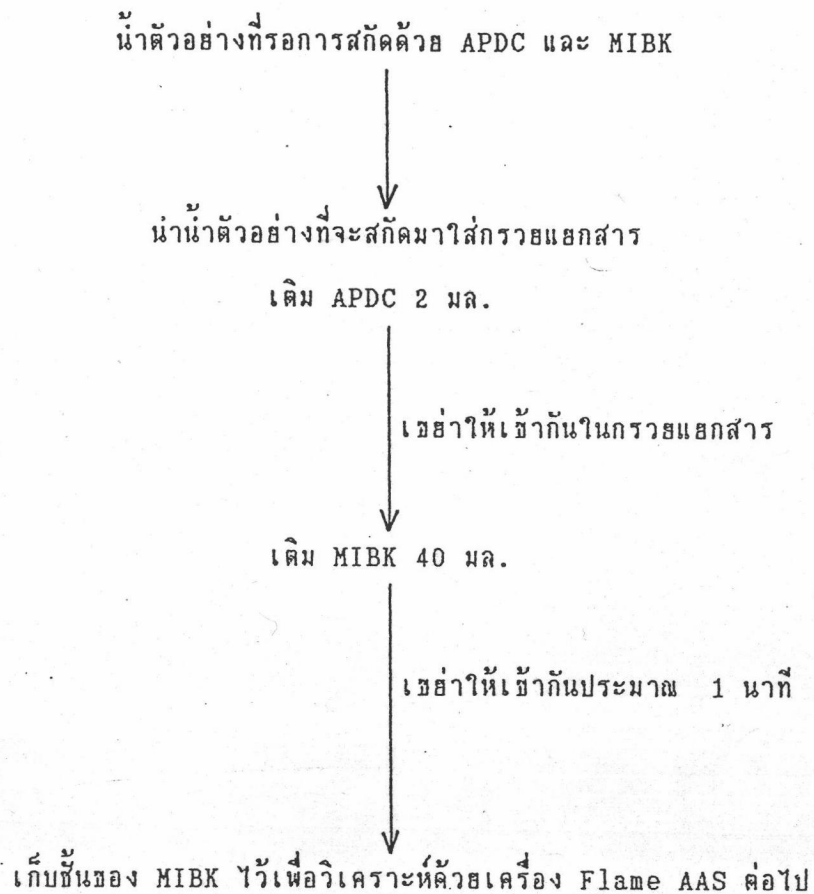
รูปที่ 4.7 แสดงการเตรียมและการวิเคราะห์ปริมาณปรอทรวมในตัวอย่างดินตะกอน

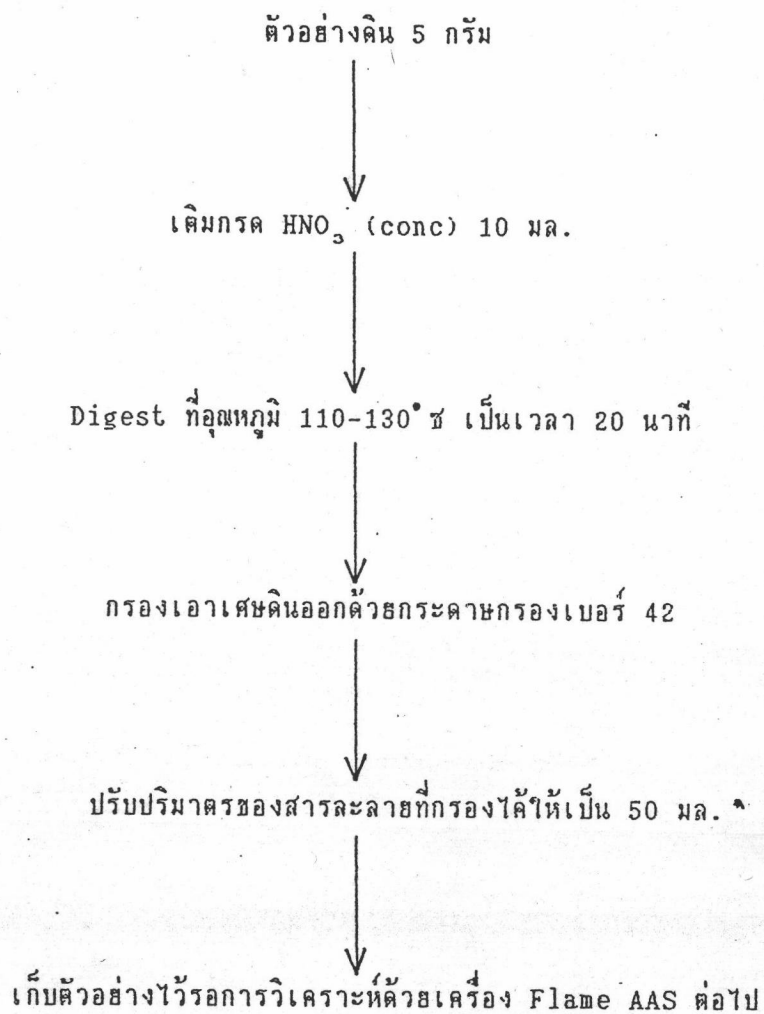
รูปที่ 4.8 แสดงการเตรียมและการวิเคราะห์สารปรอทอินทรีย์ในตัวอย่างดินตะกอน

รูปที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วและแคดเมียมในตัวอย่างน้ำ

รูปที่ 4.10 แสดงการสกัดตัวอย่างเพื่อเพิ่มความเข้มข้นของสารที่จะวิเคราะห์ตะกั่ว และ แคดเมียมโดยการใช้ APDC และ MIBK

รูปที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์หาปริมาณ ตะกั่วและแคดเมียมรวมในตัวอย่างดินตะกอน